

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 7 (296) ЖОВТЕНЬ

2015

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

За матеріалами

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Національно-патріотичне виховання дітей і молоді
в контексті ствердження суб'єктності української держави»*

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку

наукових фахових видань України

(педагогічні науки)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних

«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю

№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(протокол № 3 від 30 жовтня 2015 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

The article deals with the essence of the phenomenon of "civic education", its objectives, the development features of civic education in different historical epochs. The essence of the concept of "citizenship" as the moral quality of a person is clarified, its main elements are identified. The aim of the article is to analyze the main historical and pedagogical foundations for the development of the system of civic education, the study of the ideas and concepts of the past, to substantiate essential aspects of civic education in modern changing society. A detailed retrospective analysis of the ideas of civic education, presented in the article, has prognostic significance. Identified educational concepts of the past may be used, provided critical rethinking. Conceptual provisions regarding the understanding of the social and pedagogical views of the essential aspects of civic education, presented in the article, enable us to determine guidelines for its further development in the modern world which is rapidly changing.

Key words: civic upbringing, citizenship, civic education, civic culture, patriotism.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 373.5015.31

А. М. Сенник

**ДЕРЖАВНИЦЬКЕ ВИХОВАННЯ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ НА ОСНОВІ НАЦІОНАЛЬНО-
ПАТРІОТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ Б. ЛЕПКОГО**

... Все, що мав
Він віддав для одної ідеї
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився за неї.
Ідея ця — ідея суверенності України.
І. Франко

Загальновідомим є те, що вищою формою реалізації та вияву нації є держава. Наша країна пройла значний етап становлення та розвитку – від бездержавної нації до здобуття власної державності. На сьогоднішній день серед головних завдань розвитку сучасності залишається розбудова й вдосконалення демократичної держави й громадянського суспільства. У цьому контексті проблема державницького виховання учнівської молоді викликає науковий інтерес у педагогів, філософів, істориків, соціологів та ін. Державницьке виховання покликане формувати національно-патріотичну особистість, яка буде спроможною поєднувати

свої права й інтереси з інтересами нації, держави, орієнтуватися на найвищі загальнонародні права, духовні та культурно-естетичні цінності.

Мета написання статті з даної проблеми полягає у аналізі науково-педагогічних джерел та виявленні ролі Б. Лепкого та його творчості для педагогіки виховання, у розкритті значення елементів духовної спадщини діяча для державницького виховання учнівської молоді.

Концептуальні засади національного виховання було опрацьовано у наукових працях І. Беха, М. Євтуха, П. Кононенка, В. Кузя, О. Любара, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської та ін. Психолого-педагогічні, соціально-педагогічні особливості національно-патріотичного виховання було представлено у працях О. Вишневського, Т. Дем'янюк, А. Капської, І. Коваленко, П. Кононенко, І. Мартинюка, В. Оржеховської, С. Павлюка, А. Погрібного, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, Б. Ступарика, К. Чорної, П. Щербаня та ін.

Аналізуючи основні терміни, зупинимося на таких, як держава – що характеризується як спільність людей (територія, управління та податки). Національну державу визначає співіснування самої держави і суспільства. Державницьке виховання – це виховання патріотично-свідомої особистості, яка здатна існувати у суспільстві, взаємодіяти із усіма сферами життєдіяльності.

Опрацювання концепційних основ програми національно-державницького виховання вважаємо доречним зазначити, що у її основу покладено програмові принципи і засади міжнародних конвенцій про дітей та Конституції України. Досвід національної виховної системи вказує на такі засади, як виховання поколінь гуманістів і патріотів, які найвищий ідеал вбачають у єдності особистих та національно-державних інтересів. Генотип людини формується в лоні матері й кристалізується до трьох (п'яти) років та постає як тип родовий. Його збагачення здійснюється у процесі виховання від колиски і до завершення життя як типу соціального, етно-культурного, державно-політичного, психічно-духовного; як особистості діяльно-вольової і творчої. Виховання починається з колиски за визначальної ролі батьків. Увесь виховний процес продовжується до завершення життєвого шляху засобами народної педагогіки; з використанням вітчизняного і відповідного його традиціям та суспільним інтересам; за активної ролі державних і громадських органів управління та освітньо-наукових, культурологічних, мистецьких, фізкультурних та оборонно-спортивних інституцій [5, с. 8 – 12].

Класичні погляди на патріотичне виховання, виховання державності зображено у роботах Г. Ващенко. Педагог зазначав, що патріотизм і моральність будуються на основі віри в ідеали, а національне – виявляється у почутті патріотизму, що є природо відповідним феноменом, віддзеркаленням духовної продуктивності. В. Вишневський виділяє три види патріотизму: стихійний, свідомий і несвідомий. Стихійний патріотизм є основою для свідомого, адже закладається із моменту народження дитини. Свідомий патріотизм формується на основі ставлення

до нації і держави. У вихованні патріотизмі Г. Ващенко виокремлює такі етапи: перший – відбувається у родині, базується на основі етнічних особливостей; другий етап – національно-патріотичне усвідомлення, це час, коли із сімейного виховання особистість переходить до виховання суспільного, третім етапом педагог вважає найвищим, коли поняття «національне» сягає рівня державності [2].

О. Салтиковський, вивчаючи історичний аспект питання державницького виховання наголошує на тому, що державницька думка, за часи козаччини, орієнтувалась на захист соціальних інтересів козацької старшини. В контексті даного питання державність розглядалася з консервативно-територіальних позицій. Ідеологи козацтва орієнтувались на формування аристократично-республіканської форми правління, а питання релігійної та мовно-етнічної самоідентифікації народу використовувались як допоміжний аргумент. Надалі, вчений зазначає, що на кожному з основних етапів свого становлення наша держава пройшла ряд послідовних фаз. Щодо історії, то етапи розвитку країни пов'язані з існуванням основних історичних форм української державності – Київської Русі, Козацької держави та Української Народної Республіки. Відповідно до української політичної думки від витоків до початку ХХ сторіччя виокремлено такі фази розвитку державності: фаза інкорпорації, що починала собою кожен з періодів бездержавного існування. Наступною є фаза ностальгії, що пов'язана із «туги за славним минулим». Третьою фазою є національне відродження. Цей період характеризувався питання національної самоідентифікації, аналізом визначальних ознак етнічності, усвідомлення відмінностей від сусідніх народів. Державницька фаза в розвитку української політичної думки має відмінності від еволюції політичного мислення сусідніх народів. Для української історії характерним є те, що державницька ідея опановувала свідомістю політичної еліти вже в ході визвольних змагань, часто під тиском революційної стихії та рішучих дій народних мас. Аналіз наукових джерел підтверджує те, що українська державність розвивалась за «принципом спіралі», проходячи на кожному історичному відрізку, що розділялись історичними формами української держави, ті ж самі фази, однак аналіз проблем на кожному з них відбувався на більш високому рівні узагальнення [6].

Для нашої роботи актуальним є дисертаційне дослідження Н. Білик У роботі вченої доведено, що спадщина Б. Лепкого як письменника-патріота є актуальною та впливовою і на сьогоднішній день. Усі ідеї, що описував письменник заклали міцні ідейні підвалини національного руху українців. Н. Білик акцентує увагу на діяльності Б. Лепкого як письменника, культурно-просвітнього та громадсько-політичного діяча, що спрямована на утвердження національної ідеї у свідомості українців. Письменник хотів бачити у народі, насамперед, патріотів-соборників, гордих тисячолітніми набутками української культури та готових боротися за державну самостійність України, як запоруки дальшого збагачення духовної скарбниці української нації у майбутньому [1].

Б. Лепкий – відома постать в історії письменництва. Твори Б. Лепкого пронизані ідеями боротьби за незалежну Україну.

Богдан Сильвестрович Лепкий – це уособлення нового типу українця-патріота, що сформувався у Галичині в кінці XIX – на початку XX ст. Діяльність та творчість Б. Лепкого – важлива епоха в інтелектуальному, національно-культурному та державному розвитку України. За певних обставин творцю довелося протягом тривалого часу жити і працювати далеко від рідної землі – у Кракові, Відні, Берліні. Але це не стало причиною стати одним із найвидатніших діячів національного відродження, провідним ідеологом української соборності. У своїх вправах Б. Лепкий пропагував українську національну ідею, формував національну свідомість широкого загалу українців, що є особливо актуальним у наш час.

Відомий історичний роман «Мазепа» (1926–1929) став підсумком думок Б. Лепкого як вірного громадянина своєї країни. Твір став своєрідною лекцією-прикладом державного будівництва де повноцінно розкрито національно-патріотичні ідеї. Образ гетьмана Мазепи зображено як вождя української нації, борця за її незалежність.

Реформування сучасного навчально-виховного процесу не матиме сенсу й результату, коли, її зміст не опиратиметься на класичні педагогічні принципи культурно- та природовідповідності, народності; коли держава та громадянські інститути, освітні установи не позбавлятимуть суспільство і школу національного ґрунту. І, нарешті, на сьогоднішній день, коли ми обрали європейський шлях розвитку, формуючи нову культурно-освітню політику, ми маємо засвоїти норму європеїзму відповідно до того, що неможливо вважати себе європейцями, не залишаючись при цьому німцями, французами, італійцями, поляками, поцінуючи свою мову, національну культуру, історичну традицію. Дослідження вказаного питання є частиною дисертаційного дослідження теми «Державницьке виховання учнівської молоді у позаурочний час». Підбиваючи підсумки теоретичного опрацювання теми, можемо стверджувати, що твори Б. Лепкого можуть бути яскравим прикладом формування національно-патріотичної свідомості. Використання педагогічних надбань письменника для розвитку державницького виховання учнівської молоді є тим самим вдалим кроком, що уможливить залучення до співпраці усіх учасників навчально-виховного процесу (молодь і педагогічні працівники). До найбільш вдалих форм виховної роботи нами обрано такі, як літературні вечори, драматичні театралізовані постановки творів Б. Лепкого. Отже, перспективою подальшої наукової роботи є розробка та експериментальна перевірка педагогічних умов державницького виховання учнівської молоді.

Список використаної літератури

1. Білик Н. І. Роль Богдана Лепкого та його творчості в українському національному відродженні (кінець XIX – початок XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук : спец. 07.00.01

– історія України / Н. І. Білик. – Чернівці, 1999. – 26 с. **2. Ващенко Г.** Твори. Т. 4. Праці з педагогіки та психології. – К. : «Школяр» – «Фада» ЛТД, 2000. – 416 с. **3. Гавлітіна Т. М.** Національно-патріотичне виховання в умовах позашкільного навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Т. М. Гавлітіна. – К., 2007. – 20 с. **4. Гончаренко С.** Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : «Либідь», 1997. — С. 148, 249. **5. Збірник** наукових праць НДІУ, том XVIII. – К., 2007. – 625 с. **6. Салтовський О. І.** Ідея української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. політ наук : спец. 23.00.01 – теорія та історія політичної науки / О. І. Салтовський. – К., 2003. – 23 с.

Сеник А. М. Державницьке виховання учнівської молоді на основі національно-патріотичних поглядів Б. Лепкого

Статтю присвячено проблемі державницького виховання учнівської молоді. Матеріали статті стисло оглядають історичний момент становлення державності України та вплив цих подій на формування патріотизму у сучасному суспільстві. У якості основного фактору впливу на свідомість учнівської молоді А. Сеник розглядає педагогічну спадщину Б. Лепкого.

Ключові слова: державницьке виховання, молодь.

Сеник А. М. Государственническое воспитание ученической молодежи на основе национально-патриотических взглядов Б. Лепкого

Стаття посвящена проблеме государственнического воспитания ученической молодежи. Материалы статьи кратко освещают исторический момент становления государственности Украины и влияние данных событий на формирование патриотизма современного общества. В качестве основного фактора влияния на сознание воспитуемых А. Сеник рассматривает педагогическое наследие Б. Лепкого.

Ключевые слова: государственническое воспитание, молодежь.

Senyk A. Statist education of students on the basis of national-patriotic attitudes B. Lepky

This article about the problem of state education of student's young people. Materials of the article briefly light up the historical moment of the state system of Ukraine and influence of events on forming of patriotism of modern society. As a basic factor of in flurence on consciousness of brought up A. Senik examines a pedagogical legacy á. Lepkogo.

Key words: state education, young people.

Стаття надійшла до редакції 21.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ І МОЛОДІ**

УДК 378.035.6

В. Л. Артющенко, П. Є. Демченко, І. В. Осіпов

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

У сучасних умовах, пов'язаних з російською агресією, все більш важливою проблемою українського суспільства і держави стають теоретичні основи, зміст і технології виховної роботи, що забезпечує формування високих патріотичних якостей у молодого покоління українців. У навчальних закладах невід'ємним напрямком освітнього процесу стає виховання патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо.

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді визначено, що серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін [4, с. 2].

Питання національно-патріотичного виховання молодого покоління в душі любові до Батьківщини і відданості Батьківщині, законслухняних громадян держави завжди стояли в центрі уваги вчених протягом всієї історії розвитку людства. Великі філософи, педагоги приділяли цьому питанню значну увагу з найдавніших часів. У більш розробленому вигляді любов до Батьківщини як вища цінність розглядається в працях таких мислителів, як М. Макіавеллі, Ю. Крижанич, Ж.-Ж. Руссо, І. Фіхте.

На поч. ХХ ст. – у період національно-політичного і духовного відродження України – у творчості Г. Ващенко, І. Огієнка, С. Русової, Я. Чепіги та інших було обґрунтовано ідею і розкрито шляхи виховання патріотичних почуттів і національної самосвідомості.

Проблема патріотичного виховання підростаючого покоління перебуває в полі зору сучасних науковців. Підтвердженням цьому є дисертаційні дослідження О. Абрамчук, О. Стюпіної Р. Петронговського, С. Рашидової та ін., присвячені питанням патріотичного виховання.

Метою статті є визначення провідних ідей національно-патріотичного виховання у вітчизняній педагогічній теорії та виховній

практиці з метою їх упровадження в сучасній системі виховання молодії людини.

Зміни в економічній, політичній, соціальній та культурній сферах в останнім часом пред'являють більш високі вимоги до людини, змісту його інтелектуального, морального потенціалу. Цей духовно-інтелектуальний потенціал суспільства не можна примножити без економічного, соціально-культурного розвитку країни, системи освіти. Освіта тісно пов'язана з процесами державного утворення, економічними перетвореннями, обороноздатністю країни та її національною безпекою, здоров'ям нації. Процес виховання молоді у навчальних закладах має проводитися на основі цілеспрямованого і системного підходу до вирішення завдань громадянського, правового, духовно-морального й національно-патріотичного виховання. Основною формою цього процесу повинна бути систематична і продумана виховна робота з урахуванням індивідуальних особливостей конкретної молодії людини [1, с. 55].

Підростаюче покоління становить істотну частину населення країни, його стан, підготовка до участі в житті суспільства мають принципове політичне й суспільне значення. Педагогічна наука зобов'язана з використанням відповідного дослідного інструмента вивчати стан і сприяти вдосконалюванню виховання підростаючого покоління як громадян та патріотів України.

Серед найважливіших проблем національно-патріотичного виховання слід відзначити: формування й розвиток соціально значущих цінностей, громадянськості і патріотизму в процесі виховання і навчання в освітніх установах; виховання соціально активних громадян, що володіють умінням спілкуватися, критично мислити, вирішувати соціальні конфлікти; формування усвідомленого сприйняття норм громадянської поведінки та громадянської діяльності, заснованого на добровільному їх виборі та особистого залучення до життя суспільства [3, с. 12].

У процесі національно-патріотичного виховання повинна формуватися громадянська відповідальність, що характеризується прагненням і вмінням оцінювати свою поведінку, порівнювати свої вчинки з вимогами в суспільстві, нормами, законами, співвідносити свої потреби з реальними можливостями, керуючись інтересами особистості, суспільства, держави. При цьому важливо, щоб громадянськість і патріотизм, що формуються, ставали потребою життя конкретної молодії людини [2, с. 27].

Патріотичне виховання є пріоритетним у формуванні в студентів високої патріотичної свідомості, готовності до виконання громадянського боргу, найважливіших конституційних обов'язків із захисту інтересів Батьківщини.

У цілому у патріотичному вихованні слід виділити два взаємопов'язані аспекти: виховання патріотизму специфічними засобами; залучення студентської молоді до соціально-морального досвіду (як, наприклад, захист Вітчизни), в основі якого лежить любов до Батьківщини.

У зміст національно-патріотичного виховання включено: передачу учням та засвоєння ними певного обсягу знань; виховання соціальної відповідальності; збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління; підвищення освітнього рівня, розкриття прикладного й світоглядного значення знань.

Національно-патріотичне виховання у своєму впливі на молодь ґрунтується на дидактичних принципах і моральних засадах педагогіки. При цьому одна з найважливіших функцій навчання – ціннісна, що сприяє патріотичному вихованню учнів, – полягає в формуванні в них певного світогляду, а світоглядні якості, як правило, створюють передумови для формування інших компонентів [1, с. 122]. Виховання патріотизму повинно базуватися на наступних підходах: патріотизм формується і розвивається як почуття, все більш соціалізуючись на основі духовно-морального збагачення суспільства; будучи глибоко соціальним за своєю природою, патріотизм є не тільки гранню суспільства, а й джерелом його існування та розвитку, виступає як атрибут життєздатності, а іноді і виживаності соціуму; в ролі першооснови патріотичного виховання виступає особистість, пріоритетним соціально-моральним завданням якої є усвідомлення своєї історичної, культурної, національної, духовної та іншої приналежності до Батьківщини, як вищого принципу, що визначає зміст і стратегію її функціонування; патріотизм, духовний в своїй основі, передбачає безкорисливість, самовіддане, навіть до самопожертви, служіння Батьківщині.

У процесі дослідження визначені найбільш ефективні методи національно-патріотичного виховання як шляхи впливу на свідомість, волю і почуття молоді метод переконання, метод формування активного ставлення до Батьківщини та практичної готовності до її захисту, метод стимулювання й гальмування як зовнішньої, так і внутрішньої діяльності, який в основному впливає на почуття студентської молоді [1, с. 134]. На практиці методи патріотичного виховання реалізуються за допомогою різноманітних форм виховання, які визначаються змістом, місцем, часом і способами їх впливу на молодь.

Патріотичне виховання підростаючого покоління є невід'ємною частиною сучасної системи навчально-виховної роботи. Через систему навчання, виховну роботу реалізуються можливості розвитку в учнів почуття пізнання та усвідомлення Батьківщини, духовних, моральних, фізичних якостей для захисту її та державних інтересів. Формування якостей громадянина-патріота і патріотичної свідомості повинно проводитись з урахуванням вікових особливостей молоді.

Застосування активних форм, методів навчання і виховання передбачає інтегрованість у вирішенні проблемних задач, наукового підходу до суспільних явищ, моральне і духовне вдосконалення, використання досвіду старшого покоління, національних традицій українського народу.

За ініціативи педагогічного колективу ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» на реалізацію завдань національно-патріотичного виховання щодо становлення молодого людини – патріота України, формування особистісних рис громадянина української держави, дбайливого ставлення до національних багатств, рідної природи, пошани до історичної пам'яті, національних свят і традицій розроблено Програму-меседж заходів «Скарби твої безцінні, Україно!». У рамках реалізації цієї програми національно-патріотичного виховання було організовано презентацію проектів «Українські народні ремесла» та «Майстерня творчості», які підготували викладачі циклової комісії загальнотехнічних дисциплін Лисичанського педагогічного коледжу. Народні ремесла і декоративне мистецтво України своїми коренями сягає глибокої давнини. Воно нерозривно поєднано з магічно-обрядовою і господарською діяльністю людини, тому аудиторії студентів всіх спеціальностей представляється мистецтво вишивки, гончарства, ткацтва, різби по дереву, ковальства, писанкарства. Неабияку зацікавленість викликають петриківський розпис, лозоплетіння та різьблення. Яскравим доповненням проектів є віртуальна екскурсія та літературна виставка з народного мистецтва. Демонстрація проектів «Українські народні ремесла» та «Майстерня творчості» супроводжується виставкою власних студентських та викладацьких поробок народної творчості та декоративно-прикладного мистецтва.

У цілому розгляд питань концептуальної побудови теорії та практики національно-патріотичного виховання дозволяє стверджувати, що навчальні заклади історично були й залишаються надалі важливою ланкою не тільки для отримання освіти, а й для формування духовно-моральних, громадянських і світоглядних якостей особистості, які проявляються в любові до Батьківщини, до свого дому, в прагненні й умінні берегти і примножувати традиції, цінності свого народу, своєї національної культури, своєї землі.

Список використаної літератури

- 1. Абрамчук О. В.** Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / Абрамчук Оксана Володимирівна. – Тернопіль, 2006. – 254 с.
- 2. Гасанов З. Г.** Проблемы воспитания патриотизма, дружбы народов, веротерпимости / З. Г. Гасанов // Педагогика. – 2001. – № 4. – С. 24 – 30.
- 3. Зубалій М. Д.** Ефективність військово-патріотичного виховання допризовної молоді / М. Д. Зубалій, В. В. Сіркізюк, П. Г. Сливка, Г. Б. Вонсович. – Кам'янець-Подільський : Б.в., 1994. – 25 с.
- 4. Концепція** національно-патріотичного виховання дітей та молоді / Міністерство освіти і науки України. – К., 2015. – 10 с.
- 5. Коркішко О.** Становлення патріотичного виховання в XIX-XX ст.: (І ст. аспект) / О. Коркішко // Рідна школа. – 2004. – № 2. – С. 60 – 62.

Артюшенко В. Л., Демченко П. Є., Осіпов І. В. Теорія та практика національно-патріотичного виховання в навчальних закладах

У статті розкрито найважливіші проблеми національно-патріотичного виховання підростаючого покоління. Проаналізовано роль навчальних закладів у формуванні громадянських і світоглядних якостей особистості, які проявляються в усвідомленні своєї історичної, культурної, національної, духовної та іншої приналежності до Батьківщини як вищого принципу функціонування. Визначені найбільш ефективні методи національно-патріотичного виховання як шляхи впливу на свідомість, волю і почуття молоді. Проаналізовано умови застосування активних форм, методів патріотичного виховання, спрямованих на моральне і духовне вдосконалення молодої людини. Представлено досвід реалізації завдань національно-патріотичного виховання щодо становлення молодої людини – патріота України, формування особистісних рис громадянина української держави.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання молоді, методи та форми виховання, навчально-виховний процес, народна творчість, декоративно-прикладне мистецтво.

Артюшенко В. Л., Демченко П. Е., Осипов И. В. Теория и практика национально-патриотического воспитания в учебных заведениях

В статье раскрыты важнейшие проблемы национально-патриотического воспитания подрастающего поколения. Проанализирована роль учебных заведений в формировании гражданских и мировоззренческих качеств личности, которые проявляются в осознании своей исторической, культурной, национальной, духовной и иной принадлежности к Родине как высшего принципа функционирования. Определены наиболее эффективные методы национально-патриотического воспитания как пути воздействия на сознание, волю и чувства молодежи. Проанализированы условия применения активных форм, методов патриотического воспитания, направленных на нравственное и духовное совершенствование молодого человека. Представлен опыт реализации задач национально-патриотического воспитания по становлению молодого человека – патриота Украины, формированию личностных качеств гражданина украинского государства.

Ключевые слова: национально-патриотическое воспитание молодежи, методы и формы воспитания, учебно-воспитательный процесс, народное творчество, декоративно-прикладное искусство.

Artyushenko V. L., Demchenko P. E., Osipov I. V. Theory and practice of national and patriotic upbringing in educational institution

The article deals with the major problems of national and patriotic upbringing of the younger generation. The role of education in shaping civic and philosophical personality traits, manifested in the love of the homeland, to

his house, in the pursuit and ability to protect and promote the traditions and values of people, national culture, their land, the knowledge of the historical, cultural, national spiritual and other accessories for the Fatherland as the highest principle of operation. The most effective methods of national and patriotic education as the effects on the mind, will and feeling young. Conditions of use the active forms and methods of patriotic education aimed at improving the moral and spiritual youth. The experience of the objectives of the national and patriotic education on becoming a young man - a patriot of Ukraine, formation as citizens of the Ukrainian state.

Key words: national and patriotic upbringing of youth, methods and forms of education, educational process, folk art, arts and crafts.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.035.6

В. І. Архипов

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК СКЛADOVA ДЕМОКРАТИЧНОЇ ЕТНОПОЛІТИКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У наступному 2016 році ми будемо відзначати 25 річчя незалежності України. Для світової історії може не великий строк, але для життя однієї людини – це майже епоха.

Можна констатувати, що український народ остаточно зробив свій політичний вибір у бік розбудови демократичної, правової та європейської держави. З огляду на багатонаціональний склад населення та розвиток політичної української нації, проблеми національно-патріотичного виховання набувають особливої актуальності. Тому є своєчасним обговорення та прийняття Концепції та Стратегії національно-патріотичного виховання молоді. Цей напрямок виховання, на нашу думку, є одним з головних чинників демократичної етнополітики.

Проблеми взаємодії держави зі своїми громадянами, збереження й розвитку національної специфіки, усунення юридичної та фактичної нерівності між людьми різних національностей, стають предметом гострих наукових спорів та політичних дискусій.

Починаючи з другої половини 70-х років, з боку західних суспільствознавців, особливо в наукових центрах США та Великобританії, значно активізувалися зусилля щодо створення універсальної теорії, яка поєднувала б цілий комплекс політичної взаємодії між провідними національностями та етнічними меншинами у

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 7 (296) жовтень 2015

Частина I

Відповідальний за випуск:
д. п. н., проф. **О. Л. Караман**
к. п. н., доц. **Я. І. Юрків**

Здано до склад. 30.09.2015 р. Підп. до друку 30.10.2015 р.
Формат 60x84 1/8.Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 35,2. Наклад 200 прим. Зам. № 157.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703. т/ф: (06461) 2-16-02.
e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.